

مدل سازی تهدیدات امنیت اجتماعی جمهوری اسلامی ایران با رویکرد ساختاری - تفسیری (ISM)

حسن شهباز^{*۱}

اصغر افتخاری^۲

حسین بختیاری^۳

چکیده

هدف: هدف اصلی از نگارش پژوهش حاضر، رسیدن به فهم دقیق از وضعیت امنیت اجتماعی در کشور و نیز تهدیدات موجود در آن است. همچنین برای این تحقیق، اهداف فرعی نیز در نظر گرفته شده‌اند که عبارت‌اند از اینکه تهدیدات موجود در حوزه امنیت اجتماعی شناسایی و احصا شوند و سپس اولویت، اهمیت و میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری این تهدیدات نسبت به یکدیگر مشخص گردند.

روش‌شناسی پژوهش: جهت رسیدن به اهداف فوق رویکرد پژوهش حاضر، آمیخته اکتشافی است که شامل دو قسمت کیفی و کمی - کیفی می‌باشد. در بخش کیفی، پس از بررسی ادبیات در زمینه تهدیدات امنیت اجتماعی، روابط میان تهدیدات با استفاده از روش پژوهش مدلسازی ساختاری - تفسیری (ISM)، تحلیل خواهد شد.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تحقیق حاضر موجب دسته‌بندی و طراحی مدل مفهومی تأثیرگذاری و تأثیرپذیری تهدیدات امنیت اجتماعی می‌شود.

نتیجه‌گیری: در پایان به این نتیجه رسیده‌ایم که سه تهدید: ضعف ساختاری نهادهای اجرایی و قضایی؛ کاهش سطح احساس رفاه و رضایتمندی از زندگی و کاهش نقش خانواده در تربیت فرزندان، جایگاه تأثیرگذارترین تهدیدات را به خود اختصاص داده‌اند که باید در أسرع وقت مورد توجه مدیران قرار گیرد. همچنین تهدیداتی همچون: کاهش سطح اعتماد مردم به نیروهای تأمین‌کننده امنیت و نظم؛ کاهش امنیت شغلی و افزایش گسست‌های نسلی، جزو تأثیرپذیرترین تهدیدات شناسایی شده‌اند.

کلیدواژه‌ها: تهدید، امنیت، امنیت اجتماعی، جمهوری اسلامی ایران، مدل ساختاری - تفسیری.

Email: shahbaz.isu@gmail.com

۱- دانشجوی دکتری دانشکده معارف اسلامی و علوم سیاسی
دانشگاه امام صادق(ع) (نویسنده مسئول)

Email: eftekhari@isu.ac.ir

۲- استاد، رئیس دانشکده معارف اسلامی و علوم سیاسی
دانشگاه امام صادق(ع)، تهران

Email: h.bakhtiari@isu.ac.ir

۳- استادیار دانشکده معارف اسلامی و مدیریت دانشگاه امام
صادق(ع)، تهران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۸/۰۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۲/۱۸

مقدمه

بدون تردید یکی از بنیادی‌ترین نیازهای بشر که از ابتدای حیات به آن اندیشیده، امنیت است. در جهان حاضر، اکثر نظام‌ها و مکاتب سیاسی نیز مهم‌ترین مسئولیت حاکمیت در قبال جامعه را امنیت می‌دانند (نصری، ۲۰۱۱: ۲)؛ امروزه در دنیا بسیاری از اندیشمندان، به تأثیر روبه افزایش بسترهای اجتماعی در ایجاد امنیت پی‌برده‌اند، به همین جهت، برای کشوری همچون جمهوری اسلامی ایران که سرمایه اجتماعی و پشتوانه مردمی در آن اهمیت بالایی دارد، ضرورت توجه و تأکید بر تأمین امنیت اجتماعی، بیش از پیش باید مورد تدقیق و توجه قرار گیرد. از طرفی شرایط کنونی ایران به گونه‌ای است که دشمنان پس از گذشت چهل سال از پیروزی انقلاب اسلامی، هنوز نتوانسته‌اند در حوزه تهدیدات سخت، مقابل گسترش و توسعه عمق راهبردی - فکری انقلاب اسلامی بایستند، به همین خاطر، به دنبال تأثیرگذاری از طریق تهدیدات نرم با تأکید بر امنیت اجتماعی هستند. در چنین شرایطی باید بعد اجتماعی امنیت مورد توجه قرار گیرد و این توجه باید به صورت کامل و جامع باشد و نهایتاً به صورت مدل و شبکه‌ای به هم پیوسته ترسیم شود تا مدیران و سیاستمداران، بتوانند به درستی به مدیریت تهدیدات بپردازند. لذا بررسی تهدیدات موجود در راستا ارتقاء امنیت اجتماعی، به عنوان مسأله اصلی این تحقیق انتخاب شده است. پژوهش حاضر از دو حیث نظری و کاربردی می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. اهمیت نظری پژوهش حاضر بدان جهت است که موجب غنای ادبیات مطالعات امنیت اجتماعی در مقام نظر می‌شود و اهمیت کاربردی آن نیز بدین سبب است که درک روشنی از وضعیت تهدیدات امنیت اجتماعی به مخاطب داده و بسیاری از مدیران امنیتی از طریق آن، می‌توانند به مدیریت هر چه بهتر امنیت اجتماعی بپردازند. همچنین تحقیق حاضر از ضرورت نظری و کاربردی نیز برخوردار است. ضرورت نظری این پژوهش از آن جهت است که در حوزه مطالعاتی امنیت اجتماعی، چنین پژوهشی با رویکرد حاضر، کمتر انجام شده است و ضرورت کاربردی نیز بدان خاطر است که امروزه بسیاری از مدیران و سیاستمداران، نیازمند درک روشن، علمی و دانشگاهی از تهدیدات امنیت اجتماعی‌اند. هدف اصلی در پژوهش حاضر، رسیدن به فهم دقیق از وضعیت امنیت اجتماعی در کشور و نیز تهدیدات موجود در آن است. همچنین برای این تحقیق، اهداف فرعی نیز در نظر گرفته شده‌اند که عبارت‌اند از اینکه تهدیدات موجود در حوزه امنیت اجتماعی شناسایی و احصا شوند و سپس اولویت، اهمیت و میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری این تهدیدات نسبت به یکدیگر مشخص گردند. همچنین برای تحقیق حاضر، سؤالاتی نیز در نظر گرفته شده است که عبارت‌اند از: مدل تهدیدات امنیت اجتماعی در کشور چگونه است؟ در همین راستا سؤالات فرعی مطرح هستند که عبارت‌اند از: مصادیق تهدیدات امنیت اجتماعی در جمهوری اسلامی ایران کدامند؟ میزان اهمیت هر کدام از تهدیدات موجود به چه اندازه است؟ کدامیک از تهدیدات، از اولویت بالاتری نسبت به تهدیدات دیگر برخوردارند؟ میزان تأثیر و تأثر تهدیدات نسبت به هم چگونه است؟

پیشینه تحقیق

تحقیق حاضر به دو مؤلفه تهدید و امنیت اجتماعی می‌پردازد که آثار مذکور در جدول شماره (۱) شرح مختصری از پژوهش‌های صورت گرفته در این دو حوزه هستند. با تأمل در متون موجود، مشخص می‌شود که نویسندگان، از منظرهای مختلف به مسأله تهدید و شناخت آن پرداخته‌اند؛ در این تحقیق از رهگذر بررسی مهم‌ترین آثار موجود به تعریف روشن‌تری از تهدید رسیده‌ایم که در قسمت بعد به تحدید آن خواهیم پرداخت. اما مهم‌ترین آثاری که ما را در تحدید واژه تهدید و امنیت اجتماعی کمک نموده‌اند را در جدول زیر می‌توان مشاهده نمود:

جدول ۱: پیشینه پژوهش

ردیف	نام اثر	نگارنده	سال نشر	معرفی اثر
۱	کالبد شکافی تهدید	اصغر افتخاری	۲۰۰۶	در این اثر، رهیافت‌های معرفت‌شناسانه و ماهیت‌شناسانه از تهدید، سنجش تهدیدات و گونه‌شناسی تهدید بررسی می‌شود.
۲	تهدید نرم؛ رویکردی اسلامی	اصغر افتخاری	۲۰۱۲	غیربومی بودن گفتمان حاکم بر مطالعات تهدید‌شناسی، پژوهشگر را بر آن داشته است تا با هدف زمینه‌سازی برای طرح نظریه‌ای ایرانی و اسلامی از تهدیدات نرم و ارائه پیشنهاد تخصصی درباره آنها، نسبت به شناسایی و ارزیابی نظریه‌های موجود همت گمارد.
۳	امنیت و تهدید در جامعه اطلاعاتی	علیرضا زرگر	۲۰۰۶	این کتاب، شامل مطالبی است در زمینه‌ی اطلاعات، امنیت، جرایم جدید در دنیای سایبر، قوانین و اقدامات پیشگیرانه‌ی جرایم جدید، تهدیدات و شکاف‌های امنیتی جدید در دوره‌ی نوین اطلاعات و ارتباطات و...
۴	تهدید اجتماعی شده؛ رویکرد تازه در تهدیدشناسی	اصغر افتخاری	۲۰۰۶	نگارنده در این اثر رویکرد جدیدی را عرضه می‌کند که از منظر جامعه‌شناسی معنا و مفهوم تهدید را مورد بررسی قرار می‌دهد.
۵	بحران‌ها و تهدیدات اجتماعی	حسینعلی نودری	۱۳۸۴	نگارنده در این پژوهش، تحلیلی پارادایمی در خصوص رویکردها، برداشت‌ها و نظریه‌های جدید پیرامون مفهوم بحران را ارائه می‌دهد.
۶	سیکل حیات تهدید	اصغر افتخاری علی اصغر بهنام‌نیا	۲۰۰۷	در این پژوهش، با بررسی مبانی نظری تهدید، هسته‌هایی همچون؛ طراحی و ایده‌پردازی؛

عملیاتی و اجرایی؛ کنترل و ارزیابی و پالایش مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.				
این تحقیق با هدف سنجش تهدیدات سایبری صورت پذیرفت و در آن وضعیت و میزان تهدیدات خطرناک امنیتی سایبری مشخص گردید.	۲۰۱۵	علی عبدالله خانی پرویز حسینی	سنجش تهدیدات سایبری	۷
نگارنده در این اثر میدادی و چارچوب نظریه اسلامی امنیت اجتماعی را عرضه داشته است. وی معتقد است در بحث از دیدگاه اسلام، لازم است تا موضوعات مختلفی مثل رویکرد اسلام، گفت‌مان اسلام و راهبرد و الگوی اسلامی، طرح شود.	۲۰۱۳	اصغر افتخاری	امنیت اجتماعی شده؛ رویکردی اسلامی	۸
نگارنده در این اثر میدادی و چارچوب نظریه اسلامی امنیت اجتماعی را عرضه داشته است. و با توجه به سیره نبوی ابعاد کاربردی موضوع ارائه شده است.	۲۰۱۶	اصغر افتخاری	امنیت اجتماعی شده در سیره نبوی	۹
در کتاب حاضر تبیین مفهوم امنیت به منظور روشن کردن حوزه‌ی آن، تعیین تناقض‌های موجود در زمینه‌ی مناسبات امنیتی بین دولت و مردم و به دست آوردن ایده‌ای از تصویر کلی امنیت در روابط بین‌الملل مطرح است.	۱۹۹۹	باری بوزان	مردم، دولت‌ها و هراس	۱۰
اثر حاضر، نخستین جلد از مجموعه کتاب‌های «ترجمان جامعه و امنیت» است که با هدف ترجمه و انتشار ادبیات امنیت اجتماعی به معنای واقعی این مفهوم تدوین می‌شود. این دفتر، مشتمل بر نه مقاله است.	۲۰۱۲	روچیلد و دیگران	ترجمان جامعه و امنیت: جامعه، امنیت، هویت	۱۱
این اثر با مخاطب قرار دادن مکتب کپنهاگ، ضمن ارائه نظریات این مکتب، سعی نموده نظم منطقی بر امنیت اجتماعی حاکم سازد.	۲۰۰۹	منیزه نویدنیا	امنیت اجتماعی	۱۲
این پژوهش یا هدف حرکت در مسیر بومی سازی امنیت انجام گرفته است و نگارنده سخنان و نظرات مقام معظم رهبری را از سال ۱۳۶۸ تا ۲۰۱۱ مورد تجزیه و تحلیل قرار داد.	۲۰۱۲	فریبا شایگان	بررسی شاخص‌های امنیت اجتماعی از منظر آیت‌الله سید علی خامنه‌ای	۱۳

۱۴	چارچوب نوین تجزیه و تحلیل امنیت	باری بوزان؛ الی ویور؛ پاپ دو ویلد	۲۰۰۷	کتاب حاضر بیانگر چارچوب تحلیلی تازه و فراگیری برای بررسی‌های امنیت است که سرشت و پویای‌های متمایز امنیت در پنج بخش نظامی، سیاسی، اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته است.
----	---------------------------------	-----------------------------------	------	---

(تهیه شده توسط نگارندگان)

برخی از این منابع علی‌رغم این که به مسأله تهدیدشناسی پرداخته‌اند، اما هر کدام، به یک یا چند منظر از مسأله تهدید بسنده نموده و از بررسی جامع تهدیدات در حوزه‌های مختلف بازمانده‌اند. همچنین از آنجایی که تأکید و تمرکز پژوهش حاضر بر تهدیدات امنیت اجتماعی، اولویت‌بندی و ارائه الگو است، لذا در منابع موجود در جدول شماره (۱) اثری یافت نمی‌شود که تهدیدات اجتماعی را به‌طور مبسوط و با روش پژوهش کمی-کیفی بررسی و اولویت‌بندی کرده باشد، لذا تحقیق حاضر از این حیث دارای نوآوری می‌باشد. همچنین از آن جایی که برخی از منابع موجود در جدول شماره (۱)، به‌طور مفصل به بحث امنیت و امنیت اجتماعی پرداخته‌اند، اما خلاء کاربرد روش آمیخته کمی-کیفی با تأکید بر مسأله تهدید، در این منابع مشهود است؛ لذا پژوهش حاضر از این جهت که به این مهم می‌پردازد، درخور توجه و دارای اهمیت است.

در تحقیق حاضر میزان تأثیر و تأثر تهدیدات نسبت به یکدیگر با ارائه الگو و مدل تهدیدات امنیت اجتماعی مطابق با واقعیت و وضع موجود مشخص خواهد شد، در صورتی که چنین نگاه تحلیلی در آثار فوق یافت نمی‌شود. بنابراین با دقت در مطالعات و پژوهش‌های صورت گرفته، تفاوت پژوهش حاضر با سایر آثار مشخص خواهد شد؛ بدین صورت که از حیث روشی، این اثر از سایر منابع متمایز بوده و به‌طور مشخص بحث تهدیدات امنیت اجتماعی را تحلیل و برجسته ساخته است.

مبانی مفهومی و نظری

الگو

الگو در لغت به معنای نقش و طرح کلی است و در اصطلاح به طرحی شماتیک اطلاق می‌شود که در آن عناصر اصلی یک پدیده و نحوه ارتباط آنها را تبیین می‌نماید؛ به‌گونه‌ای که معرف واقعیت در جهان واقعی باشد (نک. سورین و تانکارد^۱، ۲۰۰۷: ۶۵؛ روشه، ۲۰۰۰: ۴۴). پس شاخصه اصلی و بارز یک الگو باید تطابق کامل با واقعیت‌ها داشته باشد و اگر الگویی از واقعیت جامعه فاصله داشته باشد، نمی‌تواند متمرکز واقع گردد. در این تحقیق، الگو و مدل مورد توجه است و نگارندگان با تعریف ارائه شده از آن، تهدیدات امنیت اجتماعی را در قالب مدل و الگو بررسی خواهند کرد.

امنیت

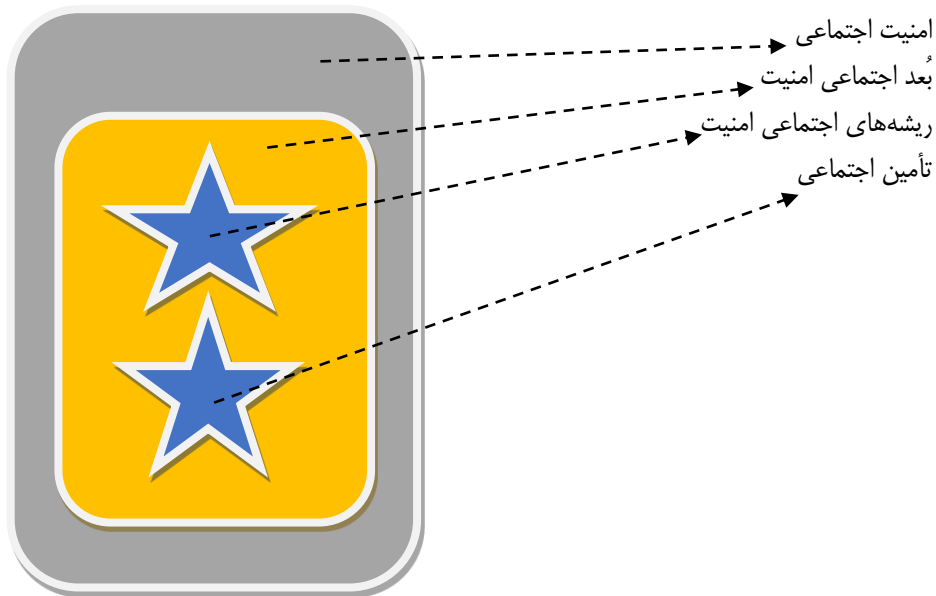
امنیت به معنای «ایمن شدن، در امان بودن و بی‌بیمی» است (معین، ۲۰۰۷: ۳۵۲). «ریشه امنیت در لغت از امن، استماع، ایمان و ایمنی است که به مفهوم آرامش در برابر خوف و ترس است» (دری نجف‌آبادی، ۲۰۰۰: ۲۸۲). با توجه به این که امنیت دارای مراجع مختلفی اعم از: فرد، جامعه، دولت، رژیم سیاسی، و... دارد (نورمحمدی، ۲۰۱۵: ۳۴)، اما در یک تقسیم‌بندی کلی، آن را به سلبی و ایجابی تقسیم نموده‌اند؛ در گفتمان سلبی، زمانی امنیت وجود دارد که تهدیدات متوجه یک بازیگر به کمترین حالت ممکن آن برسد و یا این که اگر تهدیدی نیز وجود دارد، آن بازیگر بتواند تهدیدات اطراف خود را مدیریت کند. اما گفتمانی دیگر به نام گفتمان ایجابی وجود دارد که در آن، سه مؤلفه: خواسته‌ها، داشته‌ها و ضریب ایدئولوژیک مطرح می‌شود. خواسته‌ها آن دسته از توقعات جامعه از حاکمیت است که دولت‌ها موظف به رفع آن می‌باشند؛ داشته‌ها همان ظرفیت‌ها، امکانات و منابع حاکمیت‌ها محسوب می‌شود و نهایتاً ضریب ایدئولوژیک به گفتمان فکری - عقیدتی جامعه اطلاق شده که نوع نگرش آن را به اتفاقات مختلف سامان خواهد داد. در این گفتمان امنیت زمانی یافت می‌شود که تعادل مناسبی بین خواسته‌های یک جامعه با داشته‌های آن شکل گیرد و تمامی این‌ها در قالب ضریب ایدئولوژیک آن جامعه طرح‌ریزی شوند (افتخاری، ۲۰۱۲: ۹۱-۸۱) و (نک: افتخاری، ۲۰۱۶). نگارندگان، گفتمان ایجابی را به‌عنوان تعریف مختار از امنیت انتخاب کرده‌اند؛ چرا که در این گفتمان، توجه بیشتری بر جامعه و اجتماع صورت می‌گیرد و با مینا قرار گرفتن آن در بُعد مفهومی تحقیق حاضر، کمک قابل توجهی به بررسی وضعیت امنیت اجتماعی خواهد کرد.

امنیت اجتماعی

مفهوم امنیت اجتماعی در سال ۱۹۹۳ توسط اندیشمندانی چون «الی ویور» و «لیم می‌تر» تحت عنوان مکتب کپنهاگ مطرح گردید (نویدنی، ۲۰۰۳: ۶۹۲). تلقی‌های متفاوتی از امنیت اجتماعی وجود دارد که با توجه به موضوع آنها می‌توان سه تلقی اصلی را از هم تمییز داد (افتخاری، ۲۰۱۳: ۸۳-۱۰۳) و (قدرت‌آبادی، ۲۰۱۸: ۳۰):

الف. امنیت اجتماعی به‌مثابه تأمین اجتماعی:

امروزه در شرایطی هستیم که بهره‌مندی اجتماع از برنامه‌های تأمینی و حمایتی بسیار لازم و ضروری است، به طوری که این برنامه‌ها شامل ضمانت پیرامون مقوله‌هایی همچون غذا، بهداشت و سلامت، اشتغال و ... می‌باشد که از آن می‌توان به تأمین اجتماعی یاد کرد (افتخاری، ۲۰۱۲: ۸-۳؛ بزرگی، ۲۰۰۹: ۲۵). در نمودار زیر تناسب و نسبت امنیت اجتماعی و تأمین اجتماعی قابل مشاهده است:

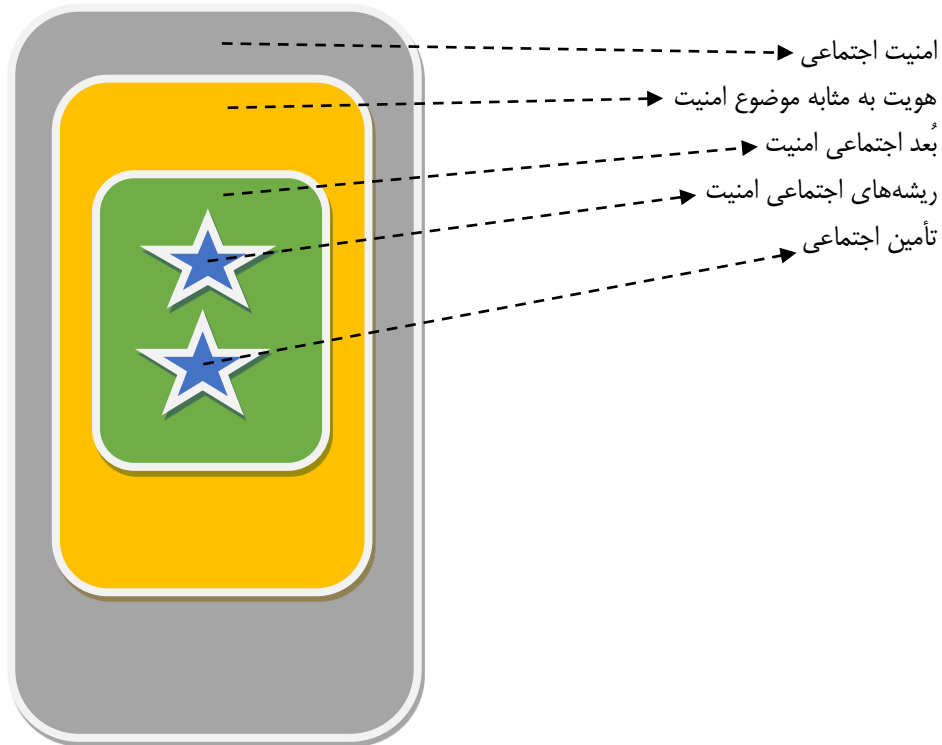
نمودار ۱: امنیت اجتماعی و تأمین اجتماعی (افتخاری، ۲۰۱۲: ۸-۳)

ب. امنیت اجتماعی به‌مثابه امنیت هویت

این رویکرد توسط مکتب کپنهاگ معرفی می‌شود و اندیشمندان همچون بوزان، ویور و دوویلده، از مهم‌ترین اندیشمندان این مکتب به‌شمار می‌روند. بوزان در کتاب مردم، دولت‌ها و هراس، با اشاره به تهدیدات اجتماعی، به مسأله هویت در امنیت اجتماعی می‌پردازد (افتخاری، ۲۰۱۲: ۸-۳ به نقل از بوزان، ۱۹۹۹: ۱۴۹-۱۴۷). همچنین گزاره‌های دیگری هستند که بیانگر تأکید اندیشمندان مذکور به مقوله هویت است که عبارت‌اند از (افتخاری، ۲۰۱۳: ۱۰۱ به نقل از بوزان^۱ و همکاران، ۲۰۰۷: ۱۸۳-۱۸۹):

- هویت یکی از مهم‌ترین موضوعات امنیت اجتماعی به‌شمار می‌رود؛ هویت‌هایی که اگرچه مفهومی در کنار مفهوم سازمان سیاسی را دارا هستند، اما باید آنها را دو مقوله متمایز ارزیابی کرد.
- امنیت اجتماعی بر بنیاد ملت تعریف نمی‌شود، بلکه ناظر بر گروه‌های هویتی است.
- ...

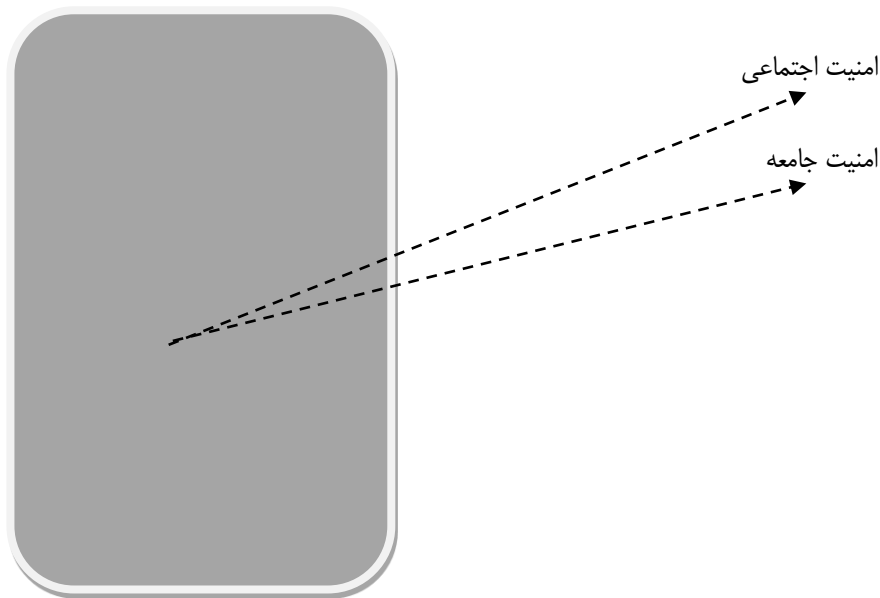
نسبت رابطه میان امنیت اجتماعی و هویت در نمودار زیر آمده است:

نمودار ۲: امنیت اجتماعی و هویت (افتخاری، ۲۰۱۲: ۸-۳)

ج. امنیت اجتماعی به‌مثابه امنیت جامعه

تأسیس جامعه امن یکی از اهداف مهم دولت‌ها از گذشته تاکنون مورد توجه بوده است. در این تعریف، امنیت اجتماعی در برابر تهدیدات مختلفی که جامعه امن را مورد تهدید قرار می‌دهند اطلاق می‌شود. بنابراین این تعریف خود را محدود به فرد، اجتماع، دولت و یا رژیم سیاسی نمی‌کند، بلکه آنچه را که مدنظر خود قرار می‌دهد، جامعه امن است.

نمودار ۲: امنیت اجتماعی و امنیت جامعه

در تحقیق حاضر با توجه به رویکرد پژوهشگر و تنوع تهدیداتی که سلامت و امنیت جامعه را هدف قرار می‌دهند، تلقی سوم مدنظر محقق بوده و به‌عنوان دیدگاه مختار محسوب می‌شود.

تهدید

تهدید در لغت به معنای ترساندن، بیم و عقوبت نسبت به یک مسأله است و در اصطلاح به حالت‌هایی اطلاق می‌شود که ثبات و امنیت را در یک نظام سیاسی دچار تزلزل نماید به‌طوری که در گام اول منافع ملی آن نظام سیاسی به خطر افتد (عبدالله‌خانی، ۲۰۰۳: ۸۴). معنای لغوی و عمومی تهدید در بخش‌های گوناگون مثل: تهدید اجتماع، تهدید خانواده، تهدید مالی یا جانی انسان، تهدید یک شرکت تجاری، به شکل تقریباً یکسان و مشابه کاربرد دارد (نک: ماندل^۱، ۱۹۹۸: ۶۱). عموماً زمانی که از تهدید یاد می‌شود، هدف از تحلیل آن، ایجاد امنیت و افزایش سطح آن، در ذهن متبادر می‌گردد، چراکه در زمان افزایش تهدیدات در یک نظام سیاسی، موجودیت و امنیت آن به خطر می‌افتد، بنابراین این دو واژه در کنار هم معنا پیدا می‌کنند.

تهدید امنیت اجتماعی

منظور از تهدید امنیت اجتماعی آن دسته از مخاطراتی است که انسجام، ثبات و ماهیت هنجاری جامعه را را تضعیفی نماید. این تعریف از امنیت اجتماعی متناسب با تعریف مختار نویسندگان از امنیت اجتماعی

1. Robert Mundell

بوده و لذا به عنوان تعریف مبنا مد نظر است (نک. افتخاری، ۲۰۰۶: ۸۱؛ علیوردی‌نیا و سلیمانی بشلی، ۲۰۰۸: ۸۶). بنابراین تهدید امنیت اجتماعی را می‌توان در ابعادی که تأثیرات بالایی در میزان افزایش و یا کاهش سطوح امنیت اجتماعی در یک جامعه دارند، تحلیل و بررسی نمود. محقق در تحقیق حاضر با مبنا قرار دادن تعریف امنیت ایجابی و نیز تأکید بر تعاریف امنیت اجتماعی به‌مثابه امنیت جامعه، تلاش می‌کند حوزه‌های مهم و مؤثر در امنیت جامعه را شناسایی کرده و سپس با بررسی تهدیدات مهم ذیل هر حوزه، به درکی روشن و واقع‌بینانه از وضعیت امنیت اجتماعی نائل آید و نهایتاً بتواند الگویی مطابق با واقعیت‌های جامعه ارائه دهد. بررسی عمیق این حوزه و جمع میان آنها به ما نشان می‌دهد که سطح امنیت اجتماعی و تهدیدات مؤثر در یک جامعه در چه حدی قرار دارد.

حوزه‌های امنیت اجتماعی

در پژوهش حاضر، یکی از مهم‌ترین اقدامات، شناسایی مهم‌ترین حوزه‌های امنیت اجتماعی با بهره‌مندی از نظرات خبرگان و جامعه آماری است. در این قسمت به معرفی هرکدام از حوزه‌های شناسایی شده خواهیم پرداخت که عبارت‌اند از:

الف. رسانه افکار عمومی

در دهه‌های اخیر، یکی از مسائل جدید و مورد بحث بسیاری از اندیشمندان حوزه مسائل جامعه، مسئله رسانه و افکار عمومی و تأثیر آن بر مناسبات سیاسی- اجتماعی بوده است. یکی از اندیشمندان به نام «چایدز»، تعریف گوناگونی از افکار عمومی و رسانه جمع‌آوری کرده است که تعداد آن به حدود ۵۰ تعریف می‌رسد که این امر بیانگر پیچیدگی آن است. در مکتب اثبات‌گرایی لیبرال افکار عمومی مجموعه عقاید فردی یعنی عقیده قالب در مورد یک موضوع عامل منفعتی‌ایم مسئله اجتماعی است؛ این طرح دو مؤلفه مهم و تأثیرگذار در جامعه (احزاب و رسانه) را به‌عنوان مهم‌ترین عامل در شکل‌گیری افکار عمومی می‌داند و به‌گونه‌ای خاص، اقدام به مشروعیت دادن به ایده‌ها، نظرها و اقدامات سیاسی می‌کند (کرم‌زاده و تفنگچی، ۲۰۱۷: ۱۲۰) و (تقوا و دیگران، ۲۰۱۶: ۶۳-۸۰).

ب. هویت و سبک زندگی

هویت در مقام لغت به معنای تشخیص است که در برخی اوقات بر وجود خارجی و گاهی نیز در ماهیت با تشخیص به‌کار می‌روند (دهخدا، ۲۰۰۲: ۲۰۸۶۶). همچنین هویت در مقام اصطلاح، به‌ویژگی‌هایی اشاره دارد که این ویژگی‌ها باعث شناسایی افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها می‌شود، به‌طوری‌که مفاهیمی از قبیل وحدت، اتحاد، استمرار و یکپارچگی میان گروه‌هایی با هویت‌های یکسان دیده می‌شود (نوذری، ۲۰۰۳: ۳۶). همچنین سبک زندگی کلیتی است به‌طوری‌که در این کلیت، میان اجزای موجود، پیوستگی و هماهنگی دیده می‌شود. این هماهنگی از آن حیث است که افراد جامعه، طبق خواسته‌ها و نیازهای خود و به جهت اقدام برای هماهنگی میان نیازها و محیط جغرافیایی اطرافشان و نیز زیست انسانی آنها، اقدام به ایجاد توازن می‌نمایند (مهدوی‌کنی، ۲۰۰۸: ۲۰۵).

ج. عدالت اجتماعی

عدالت اجتماعی تقسیم‌بندی ثروت و امکانات موجود در یک جامعه بر اساس قابلیت‌ها و توانمندی‌هاست بنابراین برای این امر باید در گام نخست مسأله شناسایی مورد توجه قرار گیرد تا توزیع ثروت متناسب با شرایط و ویژگی‌های مختص هر فرد صورت گیرد (غنی‌نژاد، ۲۰۰۱: ۶۲۳). بنابراین برای تعریف دقیق مفهوم عدالت اجتماعی، باید ابتدا شرایط جامعه هدف در نظر گرفته شود و سپس متناسب با اصول و مبانی حاکم بر آن جامعه، عدالت اجتماعی را تعریف و تدقیق نمود.

د. آسیب‌های اجتماعی

آسیب واژه‌ای است که ابتدا در علوم زیست‌شناسی کاربرد داشته است و سپس وارد مطالعات اجتماعی شده و نهایتاً کاربرد آن به صورتی رایج شده است که بیشتر در کنار واژگانی همچون، مسأله و تهدید به کار می‌روند؛ این در حالی است که آسیب به مشکلات و نقص‌های درونی و تهدید به نقایص بیرونی اشاره دارد (بوزان، ۱۹۹۹: ۱۳۶).

هـ. شکاف‌های اجتماعی

جامعه، از یک کلیتی واحد برخوردار است که اعضای آن به جهت رفع نیازهای خود گردهم جمع می‌شوند و یک روح جمعی میان آنها شکل می‌گیرد البته این در حالی است که از تفاوت‌های فردی نمی‌توان چشم‌پوشی کرد. مسأله شکاف، مسأله‌ای است که با بروز و ظهور اختلافات میان گروه‌های شکل گرفته، ظاهر می‌شود. شکاف‌های اجتماعی را می‌توان به دو دسته تقسیم بندی نمود: (افتخاری، ۱۹۹۹: ۸۶-۸۷).
گروه اول: شکاف‌های غیرفعال؛ که صرفاً به وجود اختلاف در دو گروه اشاره دارد.
گروه دوم: شکاف‌های فعال؛ که مبتنی بر گروه‌بندی‌ها و آگاهی سیاسی است.

و. نظم اجتماعی

یکی دیگر از اندیشمندان مهم در این زمینه دورکیم است. در نگاه او، محیط اجتماعی مدنظر است و از آن به تحلیل نظم اجتماعی می‌رسد به طوری که برای ارائه درست نظریه خود، از دو دسته جوامع یاد می‌کند که از دو حالت همبستگی برخوردارند: همبستگی مکانیکی و همبستگی ارگانیکی. در همبستگی مکانیکی، میان اعضای آن از نظر قابلیت، شباهت دیده می‌شود و این شباهت باعث همگرایی و در نتیجه، عامل ایجاد نظم در جامعه می‌باشد. این در حالی است که در همبستگی ارگانیکی، گوناگونی تخصص‌ها دیده می‌شود و اعضای جامعه مهارت‌های مختلفی را دارا هستند که نهایتاً این گوناگونی عاملیست جهت وابستگی اعضا و نهایتاً در ایجاد نظم اجتماعی مؤثر واقع می‌شود (یوسف‌زاده، ۲۰۰۶: ۵۰).

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع آمیخته می‌باشد. در طرح‌های تحقیق آمیخته، پژوهشگر ابتدا به گردآوری داده‌های کیفی می‌پردازد و پژوهشگر در مرحله بعدی، می‌تواند از طریق گردآوری داده‌های کمی، فرضیه‌ها

را مورد آزمون قرار دهد (بازرگان، ۲۰۱۱: ۱۶۵) و (نک: پاکتچی، ۲۰۱۲). گام اول در پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش مصاحبه خبرگانی، انواع تهدیدات امنیت اجتماعی شناسایی و احصا شده و در گام دوم از روش مدل‌سازی ساختاری-تفسیری (ISM) جهت ارائه مدل تهدیدات امنیت اجتماعی با هدف شناخت علمی به وضع موجود و نیز مدیریت دقیق تهدیدات استفاده نموده‌ایم. رویکرد مذکور، روشی است که در سال ۲۰۰۶ توسط آگاروال مطرح شد و در سال ۲۰۰۷ توسط کانال در مقاله‌ای ارائه گردید (افجه‌ای و همکاران، ۲۰۱۶: ۲۳۴). روش مدل‌سازی ساختاری-تفسیری (ISM)، فرایندی است که طی آن مجموعه‌ای از عوامل گوناگون، در یک مدل سیستماتیک ساختار بندی می‌شوند (آذر و همکاران، ۲۰۱۳: ۲۸۶-۲۵۷). در این روش تحلیل تأثیر یک عنصر بر دیگر عناصر به کار می‌رود (دشموخ و ماندل، ۱۹۹۴: ۵۵) به طوری که از آن تحلیل، ترتیب و جهت روابط پیچیده میان عناصر استنباط می‌شود (آگارول، شانکار و تیواری، ۲۰۰۷: ۴۴۳) و (آذر و بیات، ۲۰۰۸: ۷) مهم‌ترین مراحل این روش عبارت‌اند از (بلوچی و رستگار، ۲۰۱۵: ۷۲):

شناسایی تهدیدات

در این گام، تهدیداتی که در موضوع پژوهش مؤثر هستند، شناسایی و احصاء شده‌اند به طوری که از مصاحبه خبرگان حوزه مطالعاتی امنیت اجتماعی بهره‌مند شده‌ایم. برای افراد مصاحبه شونده ویژگی‌ها و شاخص‌هایی در نظر گرفته شده است که در جدول شماره (۳) آمده است.

جدول ۳: ویژگی و شاخص مصاحبه شونده‌گان

ویژگی	شاخص
حوزه مطالعاتی در زمینه مطالعات امنیت اجتماعی	نگارش و انتشار مقالات و کتب مرتبط با حوزه مطالعات امنیت اجتماعی
گرایش تحصیلی جامعه شناسی سیاسی	دارای مدرک کارشناسی ارشد ویا دکتری در رشته علوم سیاسی و یا گرایش جامعه شناسی سیاسی
آشنا با روش‌های پژوهش در علوم سیاسی	کاربرد روش بصورت موثر و معنادار در مقالات و کتب منتشر شده

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری در پژوهش حاضر اساتید، دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد (ورودی‌های ۸۳ الی ۹۴) دانشکده معارف اسلامی و علوم سیاسی دانشگاه امام صادق(ع) است که گرایش آنها جامعه شناسی سیاسی بوده و حوزه مطالعاتی شان مطالعات امنیت اجتماعی باشد. تعداد این افراد مستند به اطلاعات دریافت شده از معاونت آموزش و تحصیلات تکمیلی دانشگاه امام صادق(ع) می‌باشد که با توجه به محدود بودن جامعه

1. Mandal, A. and Deshmukh, S.G.

2. Agarwal, A., Shankar, R. and Tiwari, M.K

آماري، تحقيق حاضر به صورت تمام شمار بوده و محققين، پرسشنامه‌ها را به تمامی اعضای جامعه داده‌اند. در جدول شماره (۴) مشخصات دقیق جامعه آماری آمده است.

نام(کد)	سن	جنسیت	رشته	تخصص
شخص ۱	۵۵	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	حوزه مطالعاتی در زمینه مطالعات امنیت
شخص ۲	۴۱	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	آشنا با روش‌های پژوهش در علوم سیاسی
شخص ۳	۲۷	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	حوزه مطالعاتی در زمینه مطالعات امنیت
شخص ۴	۳۴	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	حوزه مطالعاتی در زمینه مطالعات امنیت
شخص ۵	۴۹	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	آشنا با روش‌های پژوهش در علوم سیاسی
شخص ۶	۲۴	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	حوزه مطالعاتی در زمینه مطالعات امنیت
شخص ۷	۲۵	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	حوزه مطالعاتی در زمینه مطالعات امنیت
شخص ۸	۳۲	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	حوزه مطالعاتی در زمینه مطالعات امنیت
شخص ۹	۴۵	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	آشنا با روش‌های پژوهش در علوم سیاسی
شخص ۱۰	۴۴	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	آشنا با روش‌های پژوهش در علوم سیاسی
شخص ۱۱	۳۱	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	حوزه مطالعاتی در زمینه مطالعات امنیت
شخص ۱۲	۳۱	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	حوزه مطالعاتی در زمینه مطالعات امنیت
شخص ۱۳	۲۶	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	حوزه مطالعاتی در زمینه مطالعات امنیت
شخص ۱۴	۳۲	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	گرایش تحصیلی جامعه‌شناسی سیاسی
شخص ۱۵	۴۰	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	گرایش تحصیلی جامعه‌شناسی سیاسی
شخص ۱۶	۲۹	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	گرایش تحصیلی جامعه‌شناسی سیاسی
شخص ۱۷	۲۵	مرد	معارف اسلامی و علوم سیاسی	حوزه مطالعاتی در زمینه مطالعات امنیت

تشکیل ماتریس خودتعاملی

در این مرحله، متغیرها به صورت دوجه دو باهم بررسی می‌شوند به طوری که در آن از نمادهای ذیل برای

تعیین روابط میان متغیرها استفاده می‌شود:

V: متغیر I بر تحقق متغیر J کمک می‌کند.

A: متغیر J بر تغییر متغیر I کمک می‌کند.

X: متغیر I و J هر دو به تحقق هم کمک می‌کنند.

O: متغیر I و J به هم ارتباطی ندارند.

ایجاد ماتریس دسترسی اولیه

در این مرحله این ماتریس به یک مقایسه زوجی تبدیل شده به طوری که با استفاده از آن ماتریس دسترسی اولیه به دست می‌آید. از طریق تبدیل حروف A و O به صفر و X و V به یک، ماتریس خودتعاملی ساختاری، به ماتریس دو دویی تبدیل شده، که به آن ماتریس دسترسی اولیه گفته می‌شود.

ایجاد ماتریس دسترسی نهایی

پس از آن که ماتریس دسترسی اولیه به دست آمد، به ورود انتقال در رابطه متغیرها به ماتریس نهایی دسترسی پیدا خواهیم نمود.

بخش بندی سطوح: در این قسمت از دو قاعده مهم پیروی می‌کنیم:

قاعده اول: مجموعه فراوانی عناصر را بر اساس ستون مجموعه خروجی و مجموعه مشترک معین کرده به ترتیب از کوچک‌ترین تا بزرگ‌ترین فراوانی سطح بندی کنیم.

قاعده دوم: طبق این قاعده که به قاعده که تکرار معروف است، بر اساس اولین جدول با توجه به کوچک ترین مجموعه فراوانی در ستون مجموعه خروجی و مجموعه مشترک، عنصر یا عناصر سطح بندی می‌شوند. عناصر سطح بندی شده از جدول حذف و مجدداً قاعده اجرا می‌شود. فرایند حذف و روابط غیر مستقیم تعمیم می‌یابد.

تجزیه و تحلیل قدرت نفوذ و میزان وابستگی

بر اساس قدرت واقعی بستگی و نفوذ متغیرها می‌توان یک دستگاه مختصات تعریف و آن را به چهار قسمت تقسیم کرد.

گروه اول: متغیرهای خودمختار یا ناحیه یک که قدرت نفوذ و وابستگی ضعیفی دارند؛

گروه دوم: متغیرهای وابسته ناحیه دوم را شامل می‌شود که از قدرت نفوذ ضعیف اما وابستگی بالا برخوردارند؛

گروه سوم: متغیرهای پیوندی یا ناحیه سوم هستند این متغیرها قدرت نفوذ و وابستگی بالایی دارد.

گروه چهارم: متغیرهای مستقل یا ناحیه چهارم می‌باشند، این متغیرها از قدرت نفوذ بالا و وابستگی پایینی برخوردارند. از طریق جمع کردن ورودی‌های یک در هر سطر و ستون، قدرت نفوذ و وابستگی متغیرها به دست می‌آید.

مدلسازی تهدیدات امنیت اجتماعی

شناسایی تهدیدات

در تحقیق حاضر، با استفاده از مصاحبه خبرگانی، انواع تهدیدات امنیت اجتماعی شناسایی شده‌اند به طوری که دقت در این تهدیدات، نمایی جامع از وضعیت امنیت اجتماعی ایران نشان خواهد داد. لازم به ذکر است که تهدیدات موجود در جدول شماره (۴) از یک دسته بندی خاص برخوردار بوده به طوری که در هنگام مصاحبه

با خبرگان جهت شناسایی تهدیدات، امنیت اجتماعی را به حوزه‌های مختلفی تقسیم کرده‌ایم که در جدول ذکر شده است. در جدول زیر، این تهدیدات به همراه شماره کد مربوط به هر تهدید، آمده است:

جدول ۴: انواع تهدیدات شناسایی شده

کد	تهدید	ردیف	حوزه مربوطه	کد	تهدید	ردیف	حوزه مربوطه
L	افزایش گستره و پیچیدگی مسئله اعتیاد	۱۲	آسیب اجتماعی	A	ضعف فکری، ارزشی و اعتقادی تولیدکنندگان برنامه‌ها در رسانه و شبکه‌های اجتماعی	۱	رسانه و افکار عمومی
M	سست شدن بنیان خانواده، سخت شدن تشکیل آن و افزایش میزان طلاق	۱۳		B	افزایش تأثیرگذاری جریان‌های مخالف و معاند نظام، بر جامعه از طریق ماهواره و شبکه‌های اجتماعی	۲	
N	کاهش امنیت شغلی	۱۴		C	کاهش گرایش‌های ملی-مذهبی رهبران فکری جامعه	۳	
O	کاهش بهداشت روانی و اجتماعی (افزایش فساد اخلاقی و اظطراب)	۱۵		D	ضعف ساختاری نهادهای اجرایی و قضایی	۴	عدالت اجتماعی
P	افزایش فاصله شهر و روستا و شکل‌گیری متروپول‌هایی چون پایتخت	۱۶		E	وجود فساد نهادینه شده در ساختار حاکمیت	۵	
Q	کاهش اعتماد مردم به حاکمیت	۱۷		F	کاهش سطح احساس رفاه و رضایتمندی از زندگی	۶	
R	کاهش اعتماد اجتماعی	۱۸	G	کاهش کارآمدی و حمایت‌های اجتماعی از طرف دولت	۷		
S	افزایش نزاع‌های فرقه‌ای و مذهبی	۱۹	شکاف اجتماعی	H	فاصله گرفتن جامعه از هویت اسلامی- ایرانی (بلا تکلیفی قاطبه جامعه ایرانی در انتخاب مدهای متغیر و ناسازگار با هویت ایرانی)	۸	هویت و سبک زندگی
T	افزایش شکاف میان مردم و نخبگان سیاسی-مذهبی	۲۰		I	کاهش نقش خانواده در تربیت فرزندان	۹	
U	افزایش گسست‌های نسلی	۲۱		J	ناتوانی نظام آموزشی کشور در بازتولید هویت ایرانی و انقلابی در نسل جدید	۱۰	

V	افزایش جرایم سازمان یافته مسلحانه و غیرمسلحانه	۲۲	نظم اجتماعی	K	ضعف نهادهای فرهنگی حاکمیتی کشور در ارائه الگوی هویتی مناسب و سازگار با پیشینه جامعه ایرانی	۱۱	
W	کاهش سطح اعتماد مردم به نیروهای تأمین کننده امنیت و نظم	۲۳					
X	افزایش جرایم اتباع بیگانه غیرمجاز	۲۴					
Y	افزایش قانون‌گریزی در جامعه	۲۵					
Z	کاهش احساس آرامش و امنیت در جامعه	۲۶					

(تهیه شده توسط نگارندگان)

با توجه به تهدیدات شناسایی شده در جدول شماره (۴)، لازم به ذکر است نگارندگان در مصاحبه با خبرگان حوزه امنیت اجتماعی تلاش کردند به یک نگاه جامع و مانعی در این خصوص دست یابند به طوری که تمامی تهدیدات امنیت اجتماعی در حوزه‌های متعدد شناسایی شده و پس از دسته‌بندی، آماده تحلیل و اولویت‌بندی شوند، بنابراین جدول شماره (۴) با اتخاذ چنین پیش فرضی تهیه شده است که در قسمت‌های بعدی پژوهش، به تجزیه و تحلیل این جدول خواهیم پرداخت.

تشکیل ماتریس خودتعاملی ساختاری

همان‌طور که در قسمت روش بیان شد، محققین در تشکیل ماتریس خودتعاملی، متغیرهای مختلف را در یک الگو قرار داده‌اند و از خبرگان خواستند تا روابط میان این متغیرها را بر اساس حروف V, A, X, O بیان کنند.

جدول ۵: ماتریس خودتعاملی ساختاری تهدیدات امنیت اجتماعی

i	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	j
۱	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	O	X	X	V	V	X	X	V	V	O	O	X	V	V	V	
۲			A	A	A	A	A	X	X	V	A	V	X	O	X	O	X	X	X	X	X	V	X	V	V	X	
۳				V	X	X	X	X	A	X	V	O	X	O	V	V	V	V	X	X	X	X	V	V	X	A	
۴					X	V	X	X	A	A	X	V	V	V	X	V	V	V	X	X	V	X	V	V	X	V	
۵						V	V	X	V	X	V	X	V	X	X	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V	X	V
۶							X	V	V	A	O	V	V	X	X	V	X	V	V	V	V	V	V	V	V	V	V
۷								X	X	X	X	X	X	X	X	V	X	X	X	V	V	X	V	X	X	V	
۸									X	A	X	V	X	O	X	V	X	X	X	X	X	V	X	V	X	X	
۹										A	A	V	X	V	V	V	V	V	V	X	V	V	V	V	V	V	
۱۰											O	V	X	O	V	V	X	X	V	X	V	O	X	V	V	V	
۱۱												V	X	O	X	V	X	X	V	X	V	O	X	X	X	V	
۱۲													X	X	X	A	X	V	X	V	O	X	X	X	X	X	
۱۳														X	X	A	X	V	V	X	X	V	V	O	X	X	
۱۴															X	X	A	A	O	A	O	X	X	A	X	X	
۱۵																O	X	V	X	V	V	A	X	O	X	X	
۱۶																	O	A	V	O	O	V	O	V	O	O	
۱۷																		O	X	X	X	O	V	V	X	X	
۱۸																			A	X	X	A	X	A	X	X	
۱۹																				X	X	O	O	O	X	V	
۲۰																					X	A	X	V	X	V	
۲۱																						O	O	O	O	O	
۲۲																								V	X	A	V
۲۳																									A	X	X
۲۴																										A	A
۲۵																											X
۲۶																											

(نمونه نظر خبره)

جدول بالا نمونه یکی از پرسشنامه‌هایی است که به خبرگان جهت ارائه نظر، داده شده است. در این جدول حروف V, X, O, A دیده می‌شود که هر کدام از آنها، بیانگر نوعی خاص از رابطه تأثیر گذاری و یا تأثیرپذیری میان دو متغیر است، بدین ترتیب که V بدان معنی است که متغیر I بر تحقق متغیر J کمک می‌کند؛ A یعنی متغیر J بر تغییر متغیر I کمک می‌کند؛ همچنین X بدان معنی است که متغیر I و J هر دو به تحقق هم کمک می‌کنند و نهایتاً O به معنی عدم ارتباط متغیر I و J نسبت به هم می‌باشد.

ایجاد ماتریس دسترسی اولیه

برای ایجاد ماتریس دسترسی اولیه باید روابط میان متغیرها به صورت صفر و یک شوند؛ به طوری که برای به دست آوردن آن، باید قواعد زیر را رعایت نمود (بولانس و همکاران، ۲۰۰۵: ۸۸۵): الف) اگر خانه (i, j) ماتریس SSIM نماد V گرفته است نماد در ماتریس دستیابی عدد ۱ می‌گیرد و خانه قرینه آن یعنی (j, i) عدد ۰ می‌گیرد؛ ب) اگر خانه (i, j) در ماتریس SSIM نماد A گرفته است خانه مربوط به این نماد در ماتریس دستیابی به عدد صفر می‌گیرد و خانه قرینه آن یعنی (j, i) عدد یک می‌گیرد؛ ج) اگر خانه (i, j) در

		۱۸-۱۹-۲۰-۲۱-۲۲-۲۳-۲۴- ۲۵-۲۶		
۱	۱-۳-۶-۷-۱۴-۱۵-۱۷	۱-۲-۳-۶-۷-۸-۹-۱۲-۱۳- ۱۴-۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰- ۲۱-۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	۱-۳-۴-۵-۶-۷-۱۴-۱۵-۱۷	F
۴	۱-۳-۴-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷- ۱۸-۱۹-۲۲-۲۴-۲۵	۱-۲-۳-۴-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶-۱۷- ۱۸-۱۹-۲۰-۲۱-۲۲-۲۳-۲۴- ۲۵-۲۶	۱-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷-۱۸- ۱۹-۲۲-۲۴-۲۵	G
۴	۱-۲-۳-۴-۵-۷-۸-۱۱- ۱۳-۱۵-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰- ۲۱-۲۳-۲۵	۱-۲-۳-۴-۵-۷-۸-۹-۱۱- ۱۲-۱۳-۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹- ۲۰-۲۱-۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۱۰- ۱۱-۱۳-۱۵-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰- ۲۱-۲۳-۲۵	H
۱	۱-۲-۶-۷-۹-۱۳-۲۱	۱-۲-۳-۴-۶-۷-۹-۱۲-۱۳- ۱۴-۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰- ۲۱-۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	۱-۲-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱- ۱۳-۲۱	I
۲	۱-۳-۵-۷-۱۰-۱۳-۱۷- ۱۸-۲۰-۲۱-۲۳	۱-۳-۴-۵-۷-۸-۹-۱۰-۱۱- ۱۲-۱۳-۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹- ۲۰-۲۱-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	۱-۲-۳-۵-۷-۱۰-۱۳-۱۷- ۱۸-۲۰-۲۱-۲۳	J
۳	۱-۷-۸-۱۰-۱۱-۱۳-۱۵- ۱۷-۱۸-۲۰-۲۳-۲۴	۱-۲-۴-۷-۸-۱۰-۱۱-۱۲- ۱۳-۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰- ۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	۱-۳-۵-۷-۸-۱۰-۱۱-۱۳- ۱۵-۱۷-۱۸-۲۰-۲۳-۲۴	K
۷	۵-۷-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷- ۱۹-۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	۵-۷-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷- ۱۸-۱۹-۲۰-۲۲-۲۳-۲۴-۲۵- ۲۶	۲-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱- ۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶-۱۷-۱۹- ۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	L
۶	۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۳- ۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷-۲۰- ۲۱-۲۵-۲۶	۱-۲-۳-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲- ۱۳-۱۴-۱۵-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰- ۲۱-۲۲-۲۳-۲۵-۲۶	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶-۱۷- ۲۰-۲۱-۲۵-۲۶	M
۸	۱-۵-۶-۷-۱۲-۱۳-۱۴- ۱۵-۱۶-۲۲-۲۳-۲۵-۲۶	۱-۲-۵-۶-۷-۱۲-۱۳-۱۴- ۱۵-۱۶-۲۲-۲۳-۲۵-۲۶	۱-۴-۵-۶-۷-۹-۱۲-۱۳-۱۴- ۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۲- ۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	N
۶	۲-۴-۵-۶-۷-۸-۱۱-۱۲- ۱۳-۱۴-۱۵-۱۷-۱۹-۲۳- ۲۵-۲۶	۲-۴-۵-۶-۷-۸-۱۱-۱۲-۱۳- ۱۴-۱۵-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۱- ۲۳-۲۵-۲۶	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷-۱۹- ۲۲-۲۳-۲۵-۲۶	O

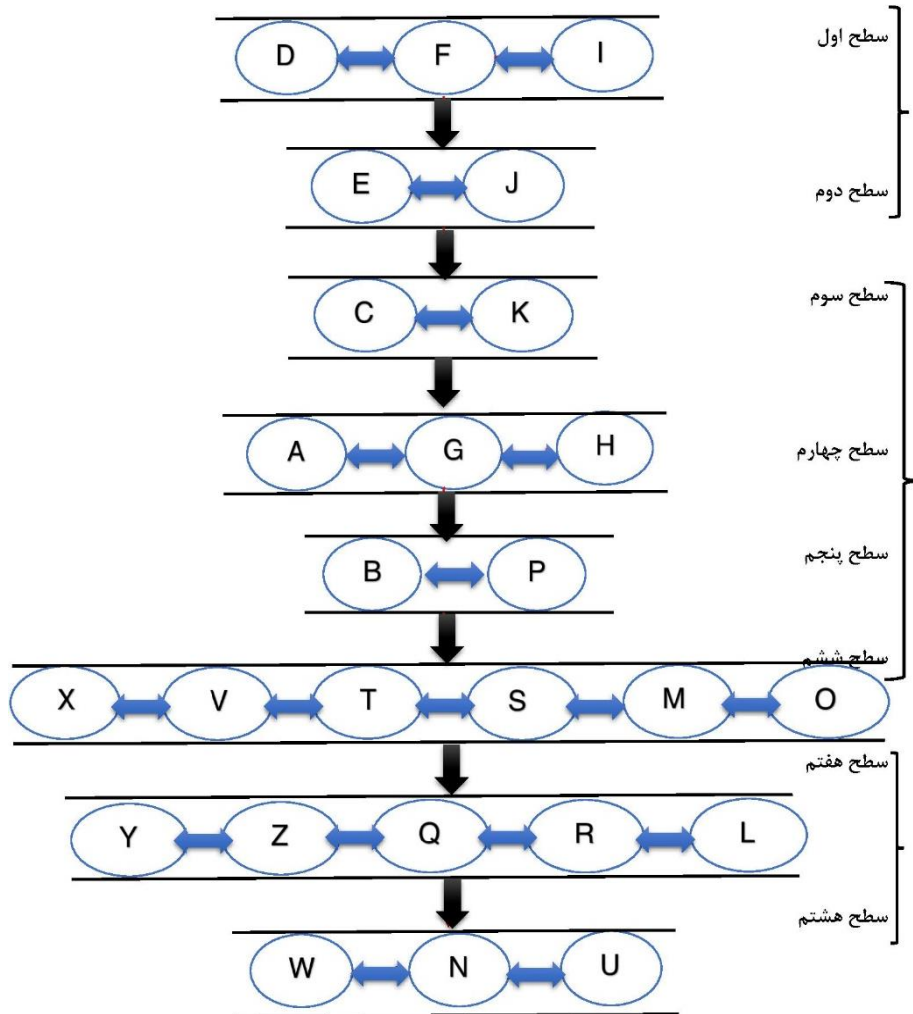
۵	۱۴-۱۶	۱۲-۱۳-۱۴-۱۶-۱۹-۲۲-۲۴	۱-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۴-۱۶-۱۸	P
۷	۱-۲-۶-۷-۸-۱۰-۱۱-۱۲- ۱۳-۱۵-۱۷-۱۹-۲۰-۲۱- ۲۵-۲۶	۱-۲-۶-۷-۸-۱۰-۱۱-۱۲- ۱۳-۱۴-۱۵-۱۷-۱۹-۲۰-۲۱- ۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۵-۱۷-۱۹-۲۰- ۲۱-۲۵-۲۶	Q
۷	۱-۲-۷-۸-۱۱-۱۰-۱۸- ۲۰-۲۱-۲۳-۲۵-۲۶	۱-۲-۷-۸-۱۱-۱۰-۱۴-۱۶- ۱۸-۲۰-۲۱-۲۳-۲۵-۲۶	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۵-۱۸-۱۹-۲۰- ۲۱-۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	R
۶	۲-۳-۴-۷-۸-۱۲-۱۵-۱۷- ۱۹-۲۰-۲۱-۲۵	۲-۳-۴-۷-۸-۱۲-۱۴-۱۵- ۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۱-۲۵-۲۶	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۵-۱۶-۱۷-۱۹- ۲۰-۲۱-۲۵	S
۶	۲-۳-۴-۸-۱۰-۱۱-۱۳- ۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۱-۲۳- ۲۵	۲-۳-۴-۸-۱۰-۱۱-۱۳-۱۴- ۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۱-۲۳-۲۴- ۲۵-۲۶	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۵-۱۷-۱۸-۱۹- ۲۰-۲۱-۲۳-۲۴-۲۵	T
۸	۲-۳-۸-۹-۱۰-۱۳-۱۷- ۱۸-۱۹-۲۰-۲۱	۲-۳-۸-۹-۱۰-۱۳-۱۷-۱۸- ۱۹-۲۰-۲۱	۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۳-۱۵-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰- ۲۱	U
۶	۳-۴-۷-۱۲-۱۴-۲۲-۲۳- ۲۴	۳-۴-۷-۱۲-۱۴-۱۵-۱۸-۲۰- ۲۲-۲۳-۲۴-۲۶	۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۲- ۱۳-۱۴-۱۶-۲۲-۲۴-۲۵	V
۸	۱-۲-۸-۱۰-۱۱-۱۲-۱۴- ۱۵-۱۸-۲۰-۲۳-۲۵-۲۶	۱-۲-۸-۱۰-۱۱-۱۲-۱۴-۱۵- ۱۸-۲۰-۲۳-۲۵-۲۶	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷-۱۸- ۲۰-۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	W
۶	۷-۱۱-۱۲-۲۲-۲۴	۷-۱۱-۱۲-۱۴-۱۸-۲۲-۲۳- ۲۴	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۵-۱۶-۲۰-۲۲-۲۴- ۲۶-۲۵	X
۷	۳-۴-۵-۷-۸-۱۲-۱۳-۱۴- ۱۵-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۳- ۲۵-۲۶	۳-۴-۵-۷-۸-۱۲-۱۳-۱۴- ۱۵-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۲-۲۳- ۲۴-۲۵-۲۶	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷-۱۸- ۱۹-۲۰-۲۳-۲۵-۲۶	Y
۷	۲-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷- ۱۸-۲۳-۲۵-۲۶	۲-۳-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷- ۱۸-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶	۱-۲-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰- ۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۷-۱۸- ۱۹-۲۰-۲۲-۲۳-۲۵-۲۶	Z

(تهیه شده توسط نگارندگان)

در جدول شماره (۸) چند مجموعه در نظر گرفته شده است که عبارت‌اند از: مجموعه‌های خروجی، ورودی و مشترک. مجموعه خروجی یک تهدید شامل اجزایی از یک سیستم است که از آن جزء نشأت می‌گیرد که برای تعیین مجموعه متأخر تعداد یک‌های این سطر، نشان دهنده خطوط جهت‌داری است که از آن جزء خارج می‌شود. همچنین مجموعه ورودی یک تهدید: شامل اجزایی از سیستم است که به آن جزء منتهی می‌شود که برای تعیین مجموعه متقدم هر جزء، ستون مربوط به آن بررسی می‌شود. تعداد یک‌های این ستون نشان دهنده خطوط جهت‌داری است که به آن جزء وارد می‌شود. متغیرهایی که مجموعه خروجی و مشترک آنها کاملاً یکسان باشد در بالاترین سطح از سلسله مراتب قرار می‌گیرند. به منظور یافتن اجزای تشکیل دهنده سطح بعدی سیستم، اجزای بالاترین سطح آن در محاسبات ریاضی جدول مربوطه حذف می‌شود و عملیات مربوط به تعیین اجرای سطح بعدی مانند روش تعیین اجزای بالاترین سطح انجام و این عملیات تا آنجا تکرار می‌شود که اجزاء تشکیل دهنده کلیه سطوح سیستم مشخص شوند (آذر و همکاران، ۲۰۱۶: ۲۶۶). مرحله مذکور، چندین بار تکرار شد و در نتیجه هشت سطح به‌دست آمد که نمای کلی آن در جدول شماره (۸) قابل مشاهده است. سطح اول، سطحی است که در بالاترین قسمت مدل ساختاری-تفسیری قرار می‌گیرد به عبارت دیگر، این سطح قابلیت تأثیرگذاری بر تمامی هفت سطح بعد از خود را داراست و به نوعی جزو سطح عامل محسوب می‌گردد. سطح دوم نیز بر تمامی سطوح بعد از خود مؤثر است و از سطح یک تأثیر می‌پذیرد، اما نمی‌توان آن را به‌اندازه سطح اول، عمیق و مبنایی محسوب نمود. سطوح ادامه می‌یابند تا به سطح هفتم و هشتم می‌رسند. در این سطوح مواردی که ذیل آنها ذکر می‌شود، نتیجه و پیامد میزان بروز و ظهور سطوح ابتدایی است. به عبارت دیگر می‌توان گفت میزان کاهش و یا افزایش سطوح ابتدایی، در ظهور و بروز سطوح پایانی تأثیر زیادی دارد.

مدل ساختاری - تفسیری تهدیدات امنیت اجتماعی

در این قسمت، با توجه به اقدامات انجام شده در بخش روش پژوهش، به مدل ساختاری-تفسیری تهدیدات امنیت اجتماعی دست یافته‌ایم. این مدل از هشت مرحله تشکیل شده است به طوری که مراحل هشتگانه از طریق مجموعه‌های ورودی، خروجی و مشترک در جدول شماره (۸) به‌دست آمده است. در مدل شماره (۱)، سطح اول، به‌عنوان سطح زیرین و بنیادین در نظر گرفته شده است به طوری که تهدیدات موجود در این سطح، میزان تأثیرگذاری بالایی نسبت به تهدیدات دیگر دارند. همچنین علاوه بر تأثیرگذاری و تأثیرپذیری سطوح هشتگانه نسبت به هم، تهدیدات موجود در هر سطح نیز نسبت به یکدیگر، تأثیر و تأثر متقابل دارند. حروف موجود در هر سطح به‌عنوان کد هر تهدید در نظر گرفته شده است که معرفی هر کد در جدول شماره (۴) آمده است.

مدل ۱: مدلسازی ساختاری-تفسیری تهدیدات امنیت اجتماعی

(تهیه شده توسط نگارندگان)

مدل فوق بیانگر مدلسازی ساختاری-تفسیری تهدیدات امنیت اجتماعی است، به طوری که پس از تحلیل ماتریس نهایی (جدول شماره ۷)، به هشت سطح در این مدل رسیده ایم. تأثیرگذارترین تهدیدات در سطح اول و تأثیرپذیرترین تهدیدات در سطح هشتم قرار گرفته اند، به طوری که خروجی حاضر، کاملاً طبق نظرات خبرگانی در جدول ماتریس خودتعاملی (جدول شماره ۵) است. نگارندگان به جهت پرهیز از تفصیل در تحلیل مدل شماره (۱)، سطوح هشتگانه را به سطح زیربنا، سطح میانی و سطح روبنا تقسیم بندی نموده اند که در ادامه به تحلیل آنها می پردازیم:

الف) سطح زیربنا

در این سطح، تهدیداتی که بیشترین عمق و بالاترین تأثیرگذاری را دارند قرار گرفته‌اند. این تهدیدات عبارت‌اند از: D «ضعف ساختاری نهادهای اجرایی و قضایی»، F «کاهش سطح احساس رفاه و رضایتمندی از زندگی»، I «کاهش نقش خانواده در تربیت فرزندان»، E «وجود فساد نهادینه شده در ساختار حاکمیت» و J «ناتوانی نظام آموزشی کشور در بازتولید هویت ایرانی و انقلابی در نسل جدید».

تهدیدات فوق باید در اولویت توجه مدیران و سیاستمداران قرار گیرد، چراکه در صورت دقت و تأکید بر مسائل بنیادین است که با کمترین هزینه، می‌توان بیشترین سود و فایده را از آن خود کرد. بسیاری از مدیران، با پرداختن به مسائل و تهدیدات سطحی، هزینه قابل توجهی را صرف آن می‌کنند و نهایتاً می‌توانند همان تهدید مورد توجه را مدیریت کنند. اما در شرایط کنونی، باید هزینه (بودجه و زمان) را صرف مسائل و تهدیداتی نمود که با مدیریت و حل آنها، تهدیدات دیگر نیز بالتبع، حل شوند. بنابراین یکی از اهداف پژوهش حاضر، شناسایی مسائل و تهدیدات بنیادین و زیربنا است که در این قسمت بدان اشاره شد. به‌عنوان مثال یکی از موارد فوق عبارت است از «ضعف ساختاری نهادهای اجرایی و قضایی». این تهدید، یکی از مهمترین تهدیدات جمهوری اسلامی ایران است. در شرایط موجود، باید نخبگان سیاسی و قضایی با بهره‌مندی از علوم دانشگاهی با توجه به شرایط کنونی، به مدیریت هرچه بهتر این نهادها بپردازند و آن دسته از مقولاتی که به ضعف ساختارهای موجود دامن می‌زنند را از بین ببرند. در غیر این صورت، با وجود ضعف ساختاری در نهادهای مذکور، بسیاری از تهدیدات دیگر در حوزه اجتماع، روز به روز گسترده‌تر خواهند شد، اما در صورت حذف و مدیریت ضعف‌های موجود، بسیاری از موارد دیگر تحت تأثیر آن قرار می‌گیرند. مثلاً مسأله بیکاری، طلاق، بزه اجتماعی، اعتیاد و بسیاری از موارد دیگر که در این تحقیق بدان اشاره شد، به‌صورت شبکه‌ای، وابسته به هم هستند که اگر به ریشه و بنیان بروز و ظهور این تهدیدات دقت و مدیریت کنیم، می‌توانیم گستره آنها را در جامعه کنونی ایران به حداقل برسانیم.

ب) سطح میانی

در این سطح، تهدیداتی قرار گرفته‌اند که از سطح زیر بنا تأثیرپذیرفته و بر سطح روبنا تأثیر می‌گذارند. به عبارت دیگر، مدیریت این تهدیدات می‌تواند در اولویت دوم قرار گیرد و نیاز به سرعت چندانی جهت مدیریت آنها وجود ندارد. تهدیدات ذیل سطح میانی عبارت‌اند از: K «ضعف نهادهای فرهنگی حاکمیتی کشور در ارائه الگوی هویتی مناسب و سازگار با پیشینه جامعه ایرانی»، C «کاهش گرایش‌های ملی- مذهبی رهبران فکری جامعه»، A «ضعف فکری، ارزشی و اعتقادی تولیدکنندگان برنامه‌ها در رسانه و شبکه‌های اجتماعی»، H «فاصله گرفتن جامعه از هویت اسلامی-ایرانی»، G «کاهش کارآمدی و حمایت‌های اجتماعی از طرف دولت»، B «افزایش تأثیرگذاری جریان‌های مخالف و معاند نظام، بر جامعه از طریق ماهواره و شبکه‌های اجتماعی»، P «افزایش فاصله شهر و روستا و شکل‌گیری متروپل‌هایی چون پایتخت»، O «کاهش بهداشت روانی و اجتماعی»، M «سست شدن بنیان خانواده، سخت شدن تشکیل آن و افزایش میزان طلاق»، S «افزایش نزاع‌های فرقه‌ای و مذهبی»، T «افزایش شکاف میان مردم و نخبگان سیاسی-

مذهبی»، V «افزایش جرایم سازمان یافته مسلحانه و غیرمسلحانه»، X «افزایش جرایم اتباع بیگانه غیرمجاز».

ج) سطح روبنا

سومین سطحی که در تقسیم‌بندی فوق آمده است سطح روبنا می‌باشد. در این سطح تهدیداتی قرار گرفته‌اند که جزو تأثیرپذیرترین تهدیدات محسوب می‌شوند و این بدان معنا است که مدیریت تهدیدات در سطوح زیرینا و میانی، باعث می‌شود تهدیدات موجود در این سطح نیز بالتبع حل آنها، مدیریت و حل شوند. تهدیدات ذیل این سطح عبارت‌اند از: W «کاهش سطح اعتماد مردم به نیروهای تأمین کننده امنیت و نظم»، N «کاهش امنیت شغلی»، U «افزایش گسست‌های نسلی»، L «افزایش گستره و پیچیدگی مسئله اعتیاد»، R «کاهش اعتماد اجتماعی»، Q «کاهش اعتماد مردم به حاکمیت»، Z «کاهش احساس آرامش و امنیت در جامعه»، Y «افزایش قانون گریزی در جامعه».

متأسفانه بسیاری از مدیران، علی‌رغم برخورداری از سابقه مدیریتی مثبت، اما با عدم توجه به این مسأله، باعث می‌شوند بسیاری از منابع را صرف امور کوتاه مدت با کارکرد پایین، نمایند. به عبارت دیگر یک مدیر، در شرایطی که گزینه‌ها و انتخاب‌های متعدد با توجه به منابع محدود در پیش رو دارد، در چنین شرایطی باید آن دسته از گزینه‌هایی که ارزش بالاتری را دارند را انتخاب کند و پیش برود. در تقسیم‌بندی فوق نیز مسأله به همین صورت است، بدین ترتیب که دسته سوم که همان سطح روبنا می‌باشد، نباید در گام‌های ابتدایی، هزینه‌های قابل توجهی صرف آن شود و باید در اولویت‌های آخر جهت مدیریت و صرف هزینه از منابع، قرار گیرند.

تجزیه و تحلیل قدرت نفوذ و میزان وابستگی

قدرت نفوذ و وابستگی تهدیدات از جدول شماره (۶) به‌دست می‌آید، بدین صورت که با جمع یک‌های هر تهدید درخانه‌های مربوطه، در ستون عمودی، قدرت وابستگی و در ستون افقی قدرت نفوذ به دست می‌آید. این دو قدرت، بیانگر میزان تأثیرگذاری و تأثیر پذیری هر تهدید در مقایسه با تهدیدات دیگر آمده است. در جدول شماره (۹) قدرت نفوذ و وابستگی هر تهدید آمده است:

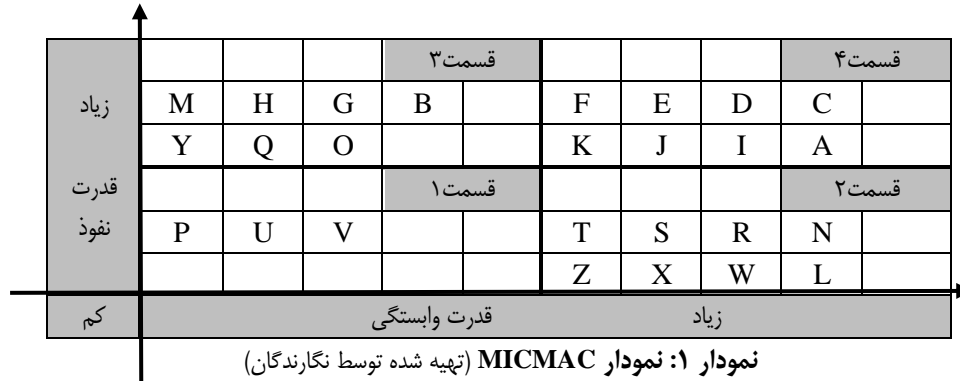
جدول ۹: قدرت نفوذ و وابستگی

کد	قدرت نفوذ	قدرت وابستگی
A	۲۳	۱۶
B	۱۸	۱۹
C	۲۲	۱۵
D	۲۳	۱۳
E	۲۶	۱۰
F	۲۲	۱۰

۲۰	۲۵	G
۱۸	۲۳	H
۱۱	۲۲	I
۱۲	۲۲	J
۱۵	۲۰	K
۲۱	۱۵	L
۲۱	۲۱	M
۲۰	۱۳	N
۲۱	۱۹	O
۱۳	۷	P
۲۰	۱۹	Q
۲۳	۱۴	R
۲۰	۱۵	S
۲۲	۱۷	T
۱۷	۱۱	U
۱۵	۱۲	V
۲۳	۱۳	W
۱۹	۸	X
۲۲	۱۸	Y
۲۲	۱۲	Z

(تهیه شده توسط نگارندگان)

جدول فوق به تنهایی نمی تواند ما را در فهم روابط میان تهدیدات امنیت اجتماعی کمک کند، لذا برای تحلیل آن نیازمند به نمودار شماره (۱) هستیم که به نمودار MICMAC معروف است. در این نمودار میزان نفوذ و وابستگی تهدیدات در یک ماتریس و به صورت یک جا قابل مشاهده است:

نمودار فوق به چهار قسمت تقسیم شده است به طوری که:

قسمت اول: تهدیداتی که قدرت نفوذ و وابستگی پایینی دارند آورده شده است؛ این تهدیدات عبارتند از: P (افزایش فاصله شهر و روستا و شکل‌گیری متروپلهایی چون پایتخت)، U (افزایش گسست‌های نسلی) و V (افزایش جرایم سازمان یافته مسلحانه و غیرمسلحانه).

قسمت دوم: تهدیداتی‌اند که قدرت نفوذ ضعیف اما وابستگی بالایی دارند که عبارت‌اند از: N (کاهش امنیت شغلی)، R (کاهش اعتماد اجتماعی)، S (افزایش نزاع‌های فرقه‌ای و مذهبی)، T (افزایش شکاف میان مردم و نخبگان سیاسی-مذهبی)، L (افزایش گستره و پیچیدگی مسئله اعتیاد)، W (کاهش سطح اعتماد مردم به نیروهای تأمین کننده امنیت و نظم)، X (افزایش جرایم اتباع بیگانه غیرمجاز)، Z (کاهش احساس آرامش و امنیت در جامعه).

قسمت سوم: تهدیداتی آورده شده است که قدرت نفوذ و وابستگی بالایی در آنها دیده می‌شود. تهدیداتی از قبیل: B (افزایش تأثیرگذاری جریان‌های مخالف و معاندنظام، بر جامعه از طریق ماهواره و شبکه‌های اجتماعی)، G (کاهش کارآمدی و حمایت‌های اجتماعی از طرف دولت)، H (فاصله گرفتن جامعه از هویت اسلامی-ایرانی (بالاتکلیفی قاطبه جامعه ایرانی در انتخاب الگوهای پایدار و دل بستن به مدهای متغیر و ناسازگار با هویت ایرانی))، M (سست شدن بنیان خانواده، سخت شدن تشکیل آن و افزایش میزان طلاق)، O (کاهش بهداشت روانی و اجتماعی (افزایش فساد اخلاقی و اضطراب))، Q (کاهش اعتماد مردم به حاکمیت)، Y (افزایش قانون‌گریزی در جامعه).

قسمت چهارم: شاهد تهدیداتی هستیم که از قدرت نفوذ بالا، اما قدرت وابستگی پایینی برخوردارند که عبارت‌اند از: C (کاهش گرایشات ملی- مذهبی رهبران فکری جامعه)، D (ضعف ساختاری نهادهای اجرایی و قضایی)، E (وجود فساد نهادینه شده در ساختار حاکمیت)، F (کاهش سطح احساس رفاه و رضایتمندی از زندگی)، A (ضعف فکری، ارزشی و اعتقادی تولیدکنندگان برنامه‌ها در رسانه و شبکه‌های اجتماعی)، I (کاهش نقش خانواده در تربیت فرزندان)، J (ناتوانی نظام آموزشی کشور در بازتولید هویت ایرانی و انقلابی

در نسل جدید)، K (ضعف نهادهای فرهنگی حاکمیتی کشور در ارائه الگوی هویتی مناسب و سازگار با پیشینه جامعه ایرانی).

نتیجه گیری

امنیت یکی از مهم‌ترین نعمات الهی به انسان است که در سایه‌سار آن، می‌توان به رشد و تعالی دست پیدا نمود، به همین جهت است که این مهم، شرطی لازم و ضروری برای برپایی زندگی فردی و اجتماعی انسان به‌شمار می‌آید. دیدگاه‌های مختلفی در خصوص تعریف امنیت وجود دارد که در متن بدان اشاره شد، اما آنچه مدنظر نویسندگان قرار گرفت، بررسی، تحلیل و تلفیق دو گفتمان سلبی و ایجابی در مطالعات امنیت و سپس با استعانت از آن، ورود به بحث تهدیدات امنیت اجتماعی است، چرا که در گفتمان اول، امنیت به نبود تهدید و در گفتمان دوم امنیت به وجود مسئله رضایتمندی در جامعه اطلاق می‌شود. در این پژوهش با توجه به مسئله تهدیدات و نیز انتخاب بعد اجتماعی امنیت، به تهدیدات امنیت اجتماعی پرداخته‌ایم. علت انتخاب این موضوع، بدان جهت بوده است که وضعیت کنونی جمهوری اسلامی ایران به نحوی است که دشمنان، تمام قوای خود را علیه تفکر محور مقاومت و نیز توقف عمق استراتژیک انقلاب، بسیج نموده‌اند و از مسیرها و روش‌های مختلف جهت ضربه زدن به پشتوانه مردمی و سرمایه اجتماعی جمهوری اسلامی ایران، استفاده می‌کند، بنابراین در چنین شرایطی، میزان درک جامعه و دولت، از وضعیت موجود از اهمیت بالایی برخوردار است، چرا که بسیاری از مدیران و تصمیم‌گیران در صورت داشتن درک صحیح از وضعیت موجود است که می‌توانند سیاست و راهبردهایی کارا و مناسب اتخاذ کنند. پژوهش حاضر به دنبال درک واقع‌بینانه از وضعیت امنیتی جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر تهدیدات امنیت اجتماعی است به طوری که در قالب آن به شناسایی و مدلسازی تهدیدات پرداخته است. در این تحقیق ابتدا، مهم‌ترین حوزه‌های امنیت اجتماعی، با بهره‌مندی از نظرات خبرگانی و نیز منابع موجود شناسایی شده‌اند. این حوزه‌ها عبارت‌اند از: رسانه و افکار عمومی، هویت و سبک زندگی، عدالت اجتماعی، آسیب اجتماعی، شکاف اجتماعی و نظم اجتماعی. پس از شناسایی حوزه‌های مذکور و تهدیدات ذیل آنها، به مدلسازی تهدیدات با استفاده از روش پژوهش مدلسازی ساختاری-تفسیری (ISM) پرداخته‌ایم. نتیجه تحقیق حکایت از آن دارد که در میان تهدیدات شناسایی شده برخی از تهدیدات هستند که قدرت تأثیرگذاری بالایی بر میزان بروز و ظهور دیگر تهدیدات دارند که عبارت‌اند از: ضعف ساختاری نهادهای اجرایی و قضایی؛ کاهش سطح احساس رفاه و رضایتمندی از زندگی؛ کاهش نقش خانواده در تربیت فرزندان؛ وجود فساد نهادینه شده در ساختار حاکمیت؛ ناتوانی نظام آموزشی کشور در بازتولید هویت ایرانی و انقلابی در نسل جدید. لازم به ذکر است که این تهدیدات جزو تهدیداتی با عمق و قدرت اثرگذاری بالایی هستند که باید در اولویت مدیریتی قرار گیرند، این در حالی است که اگر تهدیدات مذکور مدیریت شوند، اثر مثبتی بر تمامی تهدیدات دیگر خواهند داشت و نهایتاً با هزینه پایین‌تر و در فرصت کمتر، می‌توان گام مؤثری بر مدیریت تهدیدات امنیت اجتماعی برداشت. همچنین برخی دیگر از تهدیدات در مدل شماره (۱) آمده‌اند که جزو تأثیرپذیرترین تهدیدات شناسایی شده‌اند. به

عبارت دیگر، این‌ها معلول علت‌هایی در سطوح قبلی خود هستند که عبارت‌اند از: کاهش امنیت شغلی؛ افزایش گسست‌های نسلی؛ کاهش سطح اعتماد مردم به نیروهای تأمین‌کننده امنیت و نظم؛ افزایش گستره و پیچیدگی مسئله اعتیاد؛ کاهش اعتماد مردم به حاکمیت؛ کاهش اعتماد اجتماعی؛ افزایش قانون‌گریزی در جامعه؛ کاهش احساس آرامش و امنیت در جامعه. همچنین در پژوهش حاضر علاوه بر تقسیم‌بندی فوق، خروجی دیگری از روش مدلسازی ساختاری تفسیری گرفته شد که در آن میزان قدرت نفوذ و وابستگی هر کدام از تهدیدات مشخص می‌گردند. با توجه به نمودار شماره (۱)، تهدیداتی که قدرت نفوذ بالا و وابستگی پایینی دارند باید در أسرع وقت مورد توجه مدیران امنیتی کشور قرار گیرند لذا تعلق در مدیریت تهدیدات قسمت شماره ۴ در نمودار شماره (۱)، باعث می‌شود اختصاص منابع جهت مدیریت تهدیدات دیگر در بن‌بست قرار گیرد و روند افزایشی را به خود ببیند. در پایان لازم به ذکر است که خروجی و حاصل این تحقیق می‌تواند کمک شایانی به دستگاه‌های انتظامی و امنیتی با هدف مدیریت هرچه بهتر وضعیت تهدیدات امنیت اجتماعی در پی داشته باشد. همچنین باید توجه داشت که نکته اساسی در این پژوهش آن است که نتایج آن مختص شرایط زمانی و مکانی است و این تصویر باید برحسب مقتضیات در هر زمان بازسازی و بازپردازی شود.

References

- Abdullah Khani, Ali (2003). *Security theories, an introduction to the design of the national security doctrine*, Tehran: Abrar Contemporary Tehran Publications. (In Persian)
- Abdullah Khani, Ali; Hosseini, Parviz (2015). "Cyber Threat Assessment", *National Security Quarterly*, Vol. 4, No. 16: 45-82.
- Alivardi Nia, Akbar; Soleimani Bashli, Mohammad Reza (2008). "Globalization, Identity Crisis and the Threat to Social Security", *Journal of Law Enforcement and Security*, Vol. 1, No. 1: 77-90.
- Anukul, M and Deshmukh, S. (1994), "Vendor Selection Using Interpretive Structural Modelling (ISM)", *International Journal of Operations and Production Management*, Vol. 14, No. 6: 52-59.
- Ashish, A and Ravi, S. (2007). "Modeling agility of supply chain", *Industrial Marketing Management*, Vol. 36, No. 3: 443 – 457.
- Azar, Adel and Bayat, Karim (2008). "Designing a business process-oriented model with a structural-interpretive modeling approach", *Information Technology Management*, Vol. 1, No. 1: 18-3.
- Azar, Adel, Khosravani, Farzaneh; Jalali, Reza (2016). *Research in soft operations*, Tehran: Industrial Management Organization Publications. (In Persian)
- Baluchi, Hussein; Rastegar, Abbas Ali (2015). "Structural-Interpretive Modeling of Factors Affecting Organizational Pessimism", *Quarterly Journal of Management of Government Organizations*, Vol. 3, No. 11: 71-91.

- Bazargan, Abbas (2011). "Quality culture and its role in achieving the desired performance of universities", Iranian Journal of Engineering Education, Vol. 13, No. 2:63-72.
- Bolanos, R and Fontela, E and Nenclares A and Paster, P. (2005). "Usind interpretive structural modeling in strategic decision making droupe", Management decision. Vol. 43, No, 6: 877- 895.
- Bozorgh, jahan, (2009). *Security in the Islamic political system (principles and components)*, Tehran: Institute of Islamic Culture and Thought. (In Persian)
- Buzan, Bari (1999). *People, governments and fear*, Tehran: Research Institute for Strategic Studies. (In Persian)
- Dari Najafabadi, Ghorban Ali (2000). "A Look at Security from the Perspective of Amir Momenan (AS)", Islamic Government Quarterly, Vol. 5, No. 18: 20-44.
- Dehkhoda, Ali Akbar (1993). *Dictionary, Volume One, First Edition*, Tehran: University of Tehran Press. (In Persian)
- Eftekhari, Asghar (1999). "Islamic Revolution and Social Disruptions", Book Review Magazine. Vol.4, No. 13: 84-113.
- Eftekhari, Asghar (2006). *Autopsy threat*, Tehran: Imam Hossein University. (In Persian)
- Eftekhari, Asghar (2012). *Security (from the collection of basic concepts of Islamic humanities)*, Tehran: Imam Sadegh (AS) University. (In Persian)
- Eftekhari, Asghar (2013). *Social security; Islamic approach*, Tehran: Institute of Humanities and Cultural Studies. (In Persian)
- Eftekhari, Asghar (2015). *Socialized security in the Prophetic tradition*, Tehran: Institute of Humanities and Cultural Studies. (In Persian)
- Ghaninejad, Musa (2001). *Justice, social and economic justice*, Tehran: Bazetab Andisheh Publications. (In Persian)
- Ghodratabadi, Alireza (2018). *Socialized security in the life of Imam Ali*, (Master Thesis), Imam Sadegh (AS) University, Tehran, Iran. (In Persian)
- Ghorbanzadeh Savar, Ghorban Ali, Qalkhanbaz, Khalil, Rahmati, Mehdi (2012). "Soft War and Social Security", Cultural Revolution Quarterly of the Islamic Revolution. Vol.6, No. 6: 1-22.
- Hashemi, Seyed Mahmoud; Afjeh, Seyed Ali Akbar; Dehghanan, Hamed; Khashei, Vahid (2017). "Designing an Organizational Illustration Model for Universities and Higher Education Institutions with a Structural-Interpretive Approach", Journal of Research in Educational Systems, Vol.11, No, 36: 231-260.
- Karamzadeh, Rangin Negar; Tafangchi, Sina (2017). *The role of national media in shaping public opinion towards religious values*, Tehran: Media Studies. (In Persian)
- Mahdavi Kani, Mohammad Saeed (2008). "The concept of lifestyle and its scope in social sciences", Iranian Cultural Research Quarterly. Vol.1, No. 1: 99-230.
- Mandel, Robert (1998). *The changing face of national security*, Tehran: Research Institute for Strategic Studies. (In Persian)
- Moin, Mohammad (1984). *Persian culture*. Amir Kabir Publications, sixth edition.
- Nasri, Qadir (2011). *A theoretical introduction to community security*, Tehran: Institute of Humanities and Cultural Studies. (In Persian)

-
- Navidnia, Manijeh (2007) *Social Security; A comprehensive narrative*, Research report of the Research Institute for Strategic Studies. (In Persian)
 - Noor Mohammadi, Morteza (2015). "Security Reference in the Security School of the Islamic Republic of Iran", *Afaq-e-Asad*. Vol.6, No, 26: 135-150.
 - Nozari, Hossein Ali (2007). "Iranian Mai, a nostalgic and utopian romantic image", *Andisheh Jameh Monthly*. Vol. 6, No. 31: 44-63.
 - Paktchi, Ahmad (2012). *Research method with emphasis on the field of Quran and Hadith sciences*, Tehran: Imam Sadegh University. (In Persian)
 - Roche, Gay (2000). *Social action (translated by Homa Zanjanzadeh)*, Mashhad: Ferdowsi University of Mashhad. (In Persian)
 - Surin, Werner and Tancard, James (2007). *Theories of communication (translated by Alireza Dehghan)*, Tehran: University of Tehran Press. (In Persian)
 - Taghva and others (2016). "Study of the effect of lifestyle portal design on lifestyle change", *Tomorrow Management Quarterly*. Vol.20, No, 49: 63-80.
 - Vosoughi Nairi, Abdullah; Poor Ezzat, Ali Asghar; Mr. Mohammadi, Davood; Amiri, Mojtaba (2017). "Soft Modeling of the Image of the Future Army Based on an Interpretive Structural Approach", *Future Defense Research*, Vol.2, No, 5: 83-110.
 - Yousefzadeh, Hassan (2006). "Social Order in Islam, *Journal of Knowledge*". Vol.30, 103: 48-60.